

Кріль І. М. ¹, <https://orcid.org/0000-0003-3021-3181>

Єрмолова В. М. ², <https://orcid.org/0000-0002-6073-0449>

Радченко Л. О. ², <https://orcid.org/0000-0002-5149-2952>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

¹ Київ Навчально-науковий олімпійський інститут
Національного університету фізичного виховання і спорту
України

² Олімпійська академія України

Анотація. У статті представлено досвід впровадження олімпійської освіти в систему роботи закладів загальної середньої освіти різних країн світу. Визначено їх відмінності та спільні сторони.

Annotation. The article presents the experience of introducing Olympic education into the system of general secondary education institutions in different countries of the world. Their differences and common aspects are identified.

Ключові слова: олімпійська освіта, школи, система освіти.

Keywords: Olympic education, schools, education system.

Актуальність теми дослідження. Інтеграція олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів визнана у світовому співтоваристві одним із шляхів розвитку олімпійського руху та гуманізації всього суспільства. Вона дозволяє долучати їх широкі маси до гуманістичних ідеалів і цінностей олімпізму, олімпійського руху, фізкультурно-спортивної діяльності та здорового способу життя, як наслідок, – сприяти вихованню гармонійно розвиненої особистості, вирішуючи завдання, що стоять сьогодні перед освітою багатьох країн світу [2].

Олімпійська освіта набуває глобального характеру у кінці XX – початку XXI ст.: у багатьох країнах світу, відповідно до рекомендацій Міжнародного олімпійського комітету, положень Олімпійської хартії та рішень олімпійських конгресів та сесій МОК, розробляються програми з олімпійської освіти та впроваджуються в діяльність закладів освіти.

Мета дослідження. Виявити місце олімпійської освіти у системах національної освіти зарубіжних країн.

Методи дослідження. Аналіз наукової літератури, мережі Інтернет документальних матеріалів, синтез та узагальнення.

Результати досліджень.

Аналіз доступних літературних джерел дозволив виявити системи олімпійської освіти різних країн світу і місце культурної спадщини олімпійського руху в процесі зарубіжної освітньої діяльності. Так у **Болгарії** запроваджено проект «Вільна школа», який є додатковою освітою, що виходить за рамки державних шкільних програм. Цей проект дає можливість поглиблювати знання з предметів олімпізм і культура, спорт, біологія, хімія, екологія, рекреація, мистецтво. Навчальні заняття поєднуються із проведенням змагань, зустрічей, вечорів, спектаклів, виставок із запрошенням батьків та вчителів. Проте, проект, не входить до обов'язкової освіти, а тому не охоплює всіх учнів. Також, щорічно Олімпійською асоціацією учителів проводиться художній конкурс «Гідність у спорті» серед школярів [3].

Напередодні Олімпійських ігор численні початкові і середні школи **Німеччини** пропонують «Програми олімпійського тижня», що містять лекції, уроки, спортивні фестивалі. Проте, дослідження Р. Науля свідчать про те, що олімпійські цінності в навчальних програмах фізичного виховання шкіл Німеччини майже відсутні, вони не стали фокусом навчання на уроках фізичної культури та шкільного спорту [10]. За таких обставин учні позбавлені можливості систематично опановувати культурною спадщиною олімпійського руху.

З 1996 р. в **Естонії** запроваджено проект «Шкільні олімпійські ігри», що містить дві частини: «Тиждень олімпійських знань», який передбачає інтеграцію інформації з олімпійської тематики у процес викладання різних шкільних навчальних предметів: математики, географії, історії, літератури тощо, та «Шкільний спортивний фестиваль» – спортивне свято з використанням олімпійських ритуалів. Як бачимо, фестиваль – це одноразовий захід, який відбувається один раз на навчальний рік і триває незначний проміжок часу [6].

Проведення «Олімпійських таборів» як форми поширення олімпійських цінностей серед юних спортсменів практикують у **Гонконгу**. Проте аудиторія учасників цих заходів доволі мала – до 50 осіб [7].

Польська модель олімпійської освіти заснована на популяризації принципів Фейр Плей, як складової частини олімпійської філософії, через впровадження експериментальної програми в навчальний процес фізичного виховання школярів. Також у країні значна увага приділяється ролі музеїв у впровадженні олімпійської освіти серед молоді [9]. Проте, експериментальна програма не поширюється на всіх школярів країни, а обмежується тільки експериментальними школами.

У **Грузії** питання олімпійської тематики мають місце у навчальних програмах з фізичної культури. Крім того у більшості загальноосвітніх навчальних закладів м. Тбілісі впроваджено теоретичний курс «олімпізм», який забезпечується підручниками і навчальними посібниками «Сучасний олімпійський рух», «Олімпізм у Грузії», «Олімпізм» (авт. А. Цибадзе) та «Олімпійська енциклопедія» (авт. І. Гугушвілі) [1].

Інтегрована програма олімпійського виховання для школярів 13–15 років запроваджена у **Литві**. Вона спрямована на використання міжпредметних зв'язків. В основі цієї програми є спорт і фізкультура, які інтегруються з такими предметами: праця, природа і людина, географія, музика та позакласне виховання [5]. На жаль, брак цієї

ініціативи полягає у тому, що тільки певна категорія школярів, а саме учні 7–8 класів мають змогу долучитися до історії й сьогодення олімпійського руху та його культурних надбань.

Завдяки проведенню IX Південноамериканських ігор 2010 р. концепція олімпійської освіти в **Колумбії** була апробована в м. Медельїні. Відповідно до неї олімпійські знання входять не до програм фізичного виховання, а й інтегруються в інші навчальні предмети. Це місто було обрано ще й тому, що воно претендувало на проведення Юнацьких Олімпійських ігор 2018 р. Але у зв'язку з тим, що місцем проведення юнацького спортивного форуму було обрано Буенос-Айрес, олімпійська освітня програма залишилася тільки мрією Медальїна, проте вчителі продовжують використовувати олімпійські знання у своїй роботі [8].

Програма «Наважитися повірити» для учнів середніх шкіл **Ірландії** переносить Олімпійські ігри у клас і надихає учнів наважитися повірити в себе. Програма базується на олімпійських цінностях. Її кульмінацією є живий надихаючий семінар з олімпійськими послами збірної Ірландії. Програма призначена для роботи в якості модульного курсу навчання ТУ. Вона допомагає школярам усвідомити цінності, життєві навички, а також біологічні, психологічні та соціальні переваги спорту. Розроблена за участю вчителів, олімпійців, консультантів з психічного здоров'я, навчальна програма складається з шести блоків, які містять гнучкі та зручні для користувача ресурси: презентації, робочі аркуші для вчителів та учнів, заняття та ігри [4].

Висновки. Аналізуючи досвід інтеграції олімпійських знань у викладання предметів шкільної програми, необхідно відмітити, що у більшості країн олімпійська освіта носить епізодичний характер. У деяких країнах інтегрується з навчальним предметом «Фізична культура», а в основному реалізується у позаурочній діяльності школярів у зв'язку з тим, що в переважній більшості країн світу реалізується громадська модель олімпійської освіти,

якою опікуються такі громадські організації як національні олімпійські комітети та національні олімпійські академії.

Список літератури.

1. Апциаурі Л. Олімпійська академія Грузії та деякі проблеми системи олімпійської освіти. Матеріали II Міжнар. форуму «Молодь–Наука–Олімпізм». 2002. С. 18–19.

2. Кроль І. М. Культурна спадщина олімпійського руху в системі олімпійської освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.01. Київ, 2019. 20 с.

3. Олімпійська асоціація вчителів. Інтернет. URL: <https://olympicteachersbg.com/en/olympic-teachers-association/>.

4. Програми ТУ для середньої школи. Інтернет. URL: <https://www.daretobelieve.ie/programmes/secondary-school/>.

5. Смалінскайте І. Застосування інтегрованої програми олімпійського виховання для учнів 7–8 класів у контексті загальної освіти Литви. Матеріали II Міжнар. форуму «Молодь–Наука–Олімпізм». 2002. С. 131–135.

6. Favre Sisto. Competitive Sport and Education. Report of the 8-th Summer Session of the IOA. Athens, 1969. p. 94–106.

7. International Olympic Academy Periodical publication april 2014. URL: <https://drive.google.com/file/d/1CVtCe029e885tNDWjCWgEhPQ751JI0N1/view>

8. Naul R, Binder D, Rychtecky A, Culpon I, editors. Olympic Education: an internatsonal review. Discription: Abingdon, Oxon; New York, NY: Routbedge is an imprint of the Taylor & Francis Group, an Informa Busines. 2017. 361 p.

9. Naul R. Olympische Erziehung. Aachen: Meyer&Meyer. 2007. P. 88–93.

10. Zukowska Zofia. Fair play. Sport Ed. i opracow. Warszawa. 1996. 252 p.